

visat sig endast uppe i fjellen och der anstält stor förödelse bland Lapparne renar, nyligen varit sedda i närheten af byarne, hvarst de visat sig ganska närgångna.

Är tupp eller höna talrikare bland tjäderfogeln?

Man har trott att hos en del foglar det ena könet är mycket talrikare än det andra. Följande lilla bidrag till lösningen af denna fråga visar huru svårt det dock är att komma på det klara med saken.

Sällan torde tillfälle gifvas att iakttaga så utpräglade förhållanden som de här nedan anförda, men hvarhelst de skönjas förtjena de helt säkert att genom offentliggörande ställas till deras tjänst, hvilka samla och ordna de rön som jagtvänner på skilda håll göra sig nöje af att anteckna.

Först ett ord om den trakt, hvarst mina iakttagelser blifvit gjorda. Der provinserna Vestmanland, Vernaland och Dalarne sammanstöta ligger Hellefors bruk med sina till stor del af urskog betäckta marker. A detta omkring 4 kvadrantmil vida område stötte jag under hösten år 1874 mellan 50 och 100 olika tjäderkullar, hvilka alla innehölla nästan endast hönnugar. Detta ovanliga förhållande föll genast från början af jagrtiden så starkt i ögonen, att jag sedermera under hela året gaf särskild akt derpå, och kom till den beträkningen att för 1 ungtupp fans sexton (16) unghönor. Kullarne voro stora, 6 å 10 i hvarje, men i många, ja i de fleste kunde ingen tupp uppfäckas.

År 1875 inträffade det märkliga att förhållandet var omvändt, eller så, att omkring femton (15) tuppar kommo på en hönunge.

Da giller och snaror sedan ett par år till baka här äro bannlysta och då ingen här finnes som har tid att egna sig åt jagt, var kullarnes antal, såsom man af den rika tillgången å hönor år 1874 kunde vänta, år 1875 ännu större, men de innehölla nu, såsom sagdt, nästan endast tuppar. Dock voro kullarne mycket mindre, blott 1 till 6 ungar i hvarje.

Troligen hade en del ägg eller små ungar förolyckats, ty icke är det sannolikt att unghönor äro mindre fruktsamma än de gamla, liksom det ej heller är sannolikt att de värpa ett mindre antal ägg i de fall då dessa endast innehålla tuppkycklingar.

En lycklig omständighet var det emellertid att hönorna kommo året före tupparne; något som man säkerligen icke får skriva på slumpens räkning, utan som snarare häntyder

på den vissa tillvaron af något för oss ännu förborgadt kapitel ur sjelfbevararens stora lag.

Hellefors i december 1875.

Adr. Gröbel.

Den företeelse, Ins. ofvan redogjort för, är i dubbelt afseende helt intressant, nämligen dels genom den ytterliga ensidigheten i afseende å tjäderungarnes kön ena och andra året, dels derigenom att missförhållandet ena året utjemnades det närmast följande. Och då iakttagelsen gjordes å ett ganska betydande antal tjäderkullar, så visar det sig att denna ensidighet var ett genomgående drag i denna fogelarts fortplantning inom en större trakt — icke blott ett eller annat ensstaka fall såsom man allt emellanåt har tillfälle att iakttaga. Vi instanna för öfrigt fullkomligt i den åsigten att mycket återstår innan man kommit på det klara med frågan om det ena eller andra könets numeriska öfvervigt hos en del fogelarter; ja detta är en fråga som hvad många arter angår knapt blifvit väckt, långt mindre i nämnevrd mon utredd. Härtill fordras både många och länge fortsatta iakttagelser. Men icke dess mindre tro vi att man hvad några få arter beträffar redan eger rätt afgörande iakttagelser, hvilka vi tillåta oss att korteligen skänka. Eget nog är det sådana foglar, som mer eller mindre ha intresse för jägaren; nägre bland dem äro hans bästa foglar.

Det ges en och annan fogelart om hvilken man har mycket lätt att förvisa sig att ena könet är långt starkare representeradt än det andra. Så är förhållandet med ejder och allfogel; man behöfver blott kasta en blick på de i skärgårdarne förekommande skaror af dessa foglar, för att öfvertyga sig att hannarnes antal vida öfverskjuter honornas, och då det öfränderigen förhåller sig på samma sätt år från år, står hannarnes numeriska öfverlägsenhet hos dessa båda arter såsom ett både lätt utrönt och säkert afgjort faktum. En af vartlands erfarna fogelkännare, Hr Jägmästaren C. W. Lundborg, har för öfrigt lemnat oss den uppgiften att, enligt hans iakttagelser, samma förhållande eger rum med knipor, skräckor och prackor samt äfven i någon mon med gräsänder. Hos alla dessa äro hannarne öfverskjutande i antal.

Hvad angår vadarne äro visserligen talförhållandena mellan könen föga uppmärksammade, men det ges bland vadfoglarne en art, som i förevarande hänseende varit föremål för mångfaldiga undersökningar, nämligen morkullan. Här är så mycket material samlat att hannarnes numeriska öfvervigt icke vidare kan sättas i fråga. Man har till och med anledning